

Słowa kluczowe: unia kredytowa, niebankowe instytucje oszczędnościowe, NCUA

UNIE KREDYTOWE JAKO NIEBANKOWE INSTYTUCJE OSZCZĘDNOŚCIOWE W STANACH ZJEDNOCZONYCH

Wstęp

Celem artykułu jest prezentacja specyficznego rodzaju amerykańskiej działalności oszczędnościowo- pożyczkowej jaką stanowią unie kredytowe. Artykuł prezentuje zarówno finansowy, jak i społeczny wymiar działalności unii. W amerykańskim systemie finansowym obok banków komercyjnych, działają również niebankowe instytucje depozytowe, określane mianem instytucji oszczędnościowych (*the thrift institution*). Jedną z form takiej działalności są unie/związki kredytowe (*credit unions*).

1. Unie kredytowe

Unie kredytowe w Stanach Zjednoczonych są organizowane jako spółdzielnie, a ich działalność nie jest nastawiona na zysk, lecz na pomoc finansową dla jej członków. Źródłem kapitału unii kredytowych są depozyty (wkłady oszczędnościowe) uczestników³¹⁴. Unie nie są spółdzielniami typu non-profit (*not-for-profit cooperatives*), ale własnością zarządzaną przez jej członków. Przynależność do nich jest ograniczona. Pomiędzy osobami korzystającymi z usług unii musi zaistnieć swoisty rodzaj więzi np.: religia³¹⁵, miejsce zamieszkania, miejsce pracy, przynależność do uniwersytetu etc., aby partycypować w usługach unii należy również wykupić co najmniej jeden udział, zwykle o wartości 1 USD. Unie kredytowe zapewniają niższe koszty inwestycji oszczędnościowych, oferując jednocześnie konkurencyjne stopy procentowe, jak również szeroki wybór usług finansowych dla swoich członków. Zapewniają

³¹⁴ L.S. Ritter, *Principles of Money Banking & Financial Market*, Addison Wesley Longman, Nowy Jork 1997, s. 222.

³¹⁵ Członkostwo w unii kredytowej może również zostać przyznane organizacjom (np. kościół parafialny, lokalny zbór), pod warunkiem, że organizacja obejmuje członków, którzy będą się kwalifikowali do członkostwa w unii kredytowych na zasadzie indywidualnej.

one dostęp do preferencyjnych kredytów, bankomatów, certyfikatów depozytowych, kart kredytowych, przekazów pieniężnych, rachunków rynku pieniężnego i indywidualnych kont emerytalnych. Motto unii kredytowych brzmi: „nie dla osiągnięcia zysku, nie dla celów charytatywnych, ale dla świadczenia usług”(not for profit, not for charity, but for service)³¹⁶.

2. Typologia unii kredytowych w USA

Unie Kredytowe w Stanach działają na podstawie jednej z dwóch licencji, tj. licencji stanowej, bądź federalnej. Wśród stanowych unii federalnych istnieje podział na unie objęte ubezpieczeniem federalnym (*federally insured state chartered credit unions*) przez Narodowy Fundusz Ubezpieczeń Unii Kredytowych (The National Credit Union Share Insurance Fund) (NCUSIF) oraz na takie, które nie posiadają ubezpieczenia federalnego (*non-federally insured chartered credit unions*), przez co podlegają prawu stanowemu. Na amerykańskim rynku finansowym istnieją również inne typy unii kredytowych, jednak doktryna, nie pozwala na ich jednoznaczne zakwalifikowanie.

Pierwszym takim przykładem są unie kredytowe powszechnego rozwoju, określane również mianem unii kredytowych rozwoju lokalnych społeczności (*community development credit unions*), drugim zaś zbiorowe unie kredytowe wyrażone w centralnych uniach kredytowych (*corporate credit unions*).

Unie kredytowe rozwoju lokalnych społeczności³¹⁷ powstały jako instytucje, którym przyświeca społeczna, użyteczna misja. Zasięgiem działania obejmują biedne regiony kraju, gdzie obsługują osoby o niskich dochodach, które w zasadzie nie mogą stać się klientami banków komercyjnych. Wśród nich są pracownicy najemni, nowi imigranci, osoby starsze i osoby niepełnosprawne, reasumując, wszystkie grupy społeczne dotknięte problemem wykluczenia.

CDCU są instytucjami prawnie uregulowanymi, zabezpieczonymi, zwolnionymi z podatku, typu non-profit. CDCU zapewniają pożyczki dla swoich członków o niedoskonałej historii kredytowej. Są one miejscem do prowadzenia transakcji finansowych za rozsądną cenę. Zajmują się edukacją finansową i doradztwem. W swojej ofercie posiadają również szereg usług, które mogą pomóc członkom CDCU uwolnić się od zaciągniętych wcześniej zobowiązań oraz przejąć kontrolę nad finansami osobistymi i osiągnąć niezależność ekonomiczną. CDCU oferuje „ekonomiczne koło ratunkowe” dla gmin o niskich dochodach,

³¹⁶The UFCU Difference, University Federal Credit Union, Austin 2012, <https://www.ufcu.org/>, 10.05.2012.

³¹⁷Ang. CDCU.

które utraciły zdolność pozyskania kredytu bankowego. CDCU stoi na stanowisku, że ci, którzy ciężko pracują zasługują na możliwość osiągnięcia bezpieczeństwa finansowego³¹⁸.

NCUA(National Credit Union Administration) stworzyła Fundusz Kredytów Odnawialnych (Revolving Loans Fund) oraz system dotacji dla tego rodzaju unii kredytowych. Kredyty udzielane w ramach programu Funduszu Kredytów Odnawialnych są oprocentowane poniżej rynkowych stóp procentowych. Aby uzyskać możliwość udzielania tego rodzaju kredytów, związek kredytowy musi przedstawić dokumenty potwierdzające, iż większość jego członków zarabia mniej niż 80% średniej krajowej³¹⁹.

NCUA skupione są wokół Krajowej Federacji Rozwoju Społeczności Związków Kredytowych. Centralne Unie Kredytowe (Corporate Credit Union) świadczą usługi finansowe uniom, w tym usługi inwestycyjne oraz prowadzą system rozliczeń finansowych.³²⁰ Określane są często mianem „unii kredytowej unii kredytowych”(“*the credit unions’ credit union*”). CDU działają na podstawie koncesji NCUA lub też w oparciu o stanowe regulacje prawne. Największymi centralnymi uniami w USA są: US Central Credit Union oraz Western Corporate Federal Credit Union³²¹.

3. Struktura organizacyjna unii kredytowych

Nadzór nad federalnymi uniami kredytowymi pełni niezależna agencja rządowa – Narodowa Administracja Unii Kredytowych (National Credit Union Administration – NCUA), a stanowe unie kredytowe podlegają zaś władzom danego stanu. Podmiotem, który jest uprawniony do nadania unii kredytowej statusu unii federalnej jest NCUA. NCUA wydaje regulacje wiążące unie o charakterze federalnym, ma uprawnienia do dokonywania inspekcji na miejscu w podlegających jego nadzorowi uniach oraz do nakładania kar za łamanie przepisów regulujących działalność unii i umów zawartych przez unie. Na czele Narodowej Administracji Unii Kredytowych stoi trzyosobowy Zarząd. Członkowie Zarządu są mianowani przez Prezydenta USA, po zatwierdzeniu ich kandydatur przez Senat. Nie więcej niż dwóch członków może pochodzić z tej samej partii politycznej. Narodowa

³¹⁸ What is a CDCU?, <http://www.cdcu.coop/>, 10.05.2012.

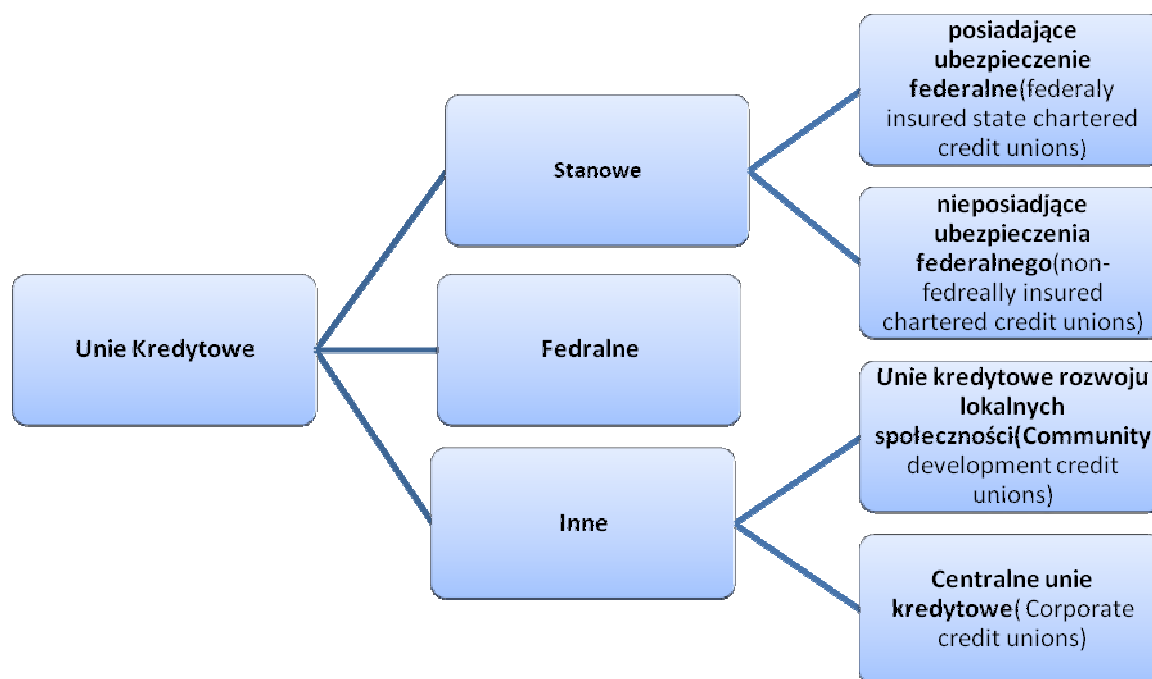
³¹⁹ A.Stasiewicz, *Unie kredytowe jako niebankowe instytucje depozytowe amerykańskiego systemu bankowego – ze wskazaniem na stan Illinois*, „Bank i Kredyt” 2001, nr 10, s. 56.

³²⁰ *Ibid.*, s. 56.

³²¹ C.R. Marx, *NCUA Places U.S. Central and Wescorp Into Conservatorship*, Credit Union Times, 20 marzec 2009.

Schemat nr 1

Podział unii kredytowych w USA

Źródło: Opracowanie własne na podstawie National Credit Unions Administration.

Administracja Unii Kredytowych nadzoruje działalność Funduszu Gwarancyjnego (National Credit Union Share Insurance Fund), którego zadaniem jest ubezpieczanie wkładów członków unii kredytowych do wysokości 100 tys. USD. Ubezpieczeniu federalnemu mogą podlegać zarówno wkłady zgromadzone w uniach federalnych, jak i w uniach stanowych³²². Funkcje wykonawcze pełni dyrektor wykonawczy. Kieruje i nadzoruje on Biura Centralne i Regionalne, które bezpośrednio do niego składają raporty ze swojej działalności. Dyrektor wykonawczy składa sprawozdania i odpowiada przed NCUA³²³.

Biura Regionalne pełnią funkcję jednostek administracyjnych NCUA w danym regionie. Stany Zjednoczone zostały podzielone na sześć takich regionów kierowanych przez Biura. Wyróżnia się:

- Region I- Biuro Regionalne- Alabamy, NY,
- Region II- Biuro Regionalne- Alexandria, VA,
- Region III- Biuro Regionalne- Atlanta, GA,
- Region IV- Biuro Regionalne- Chicago, IL,

³²²Przegląd zasad i praktyki działania wybranych systemów unii kredytowych i spółdzielczych kas oszczędnościowo – kredytowych w Polsce, Październik 2008, <http://www.knf.gov.pl>, 10.05.2012, s. 7.

³²³ A.Stasiewicz, *op.cit.*, s. 57.

Region V Biuro Regionalne- Austin, TX,
Region VI Biuro Regionalne Concord, CA³²⁴

Schemat nr 2

Biura regionalne wraz z obszarem działania

Źródło: National Credit Union Administration, Department of Regional Offices.

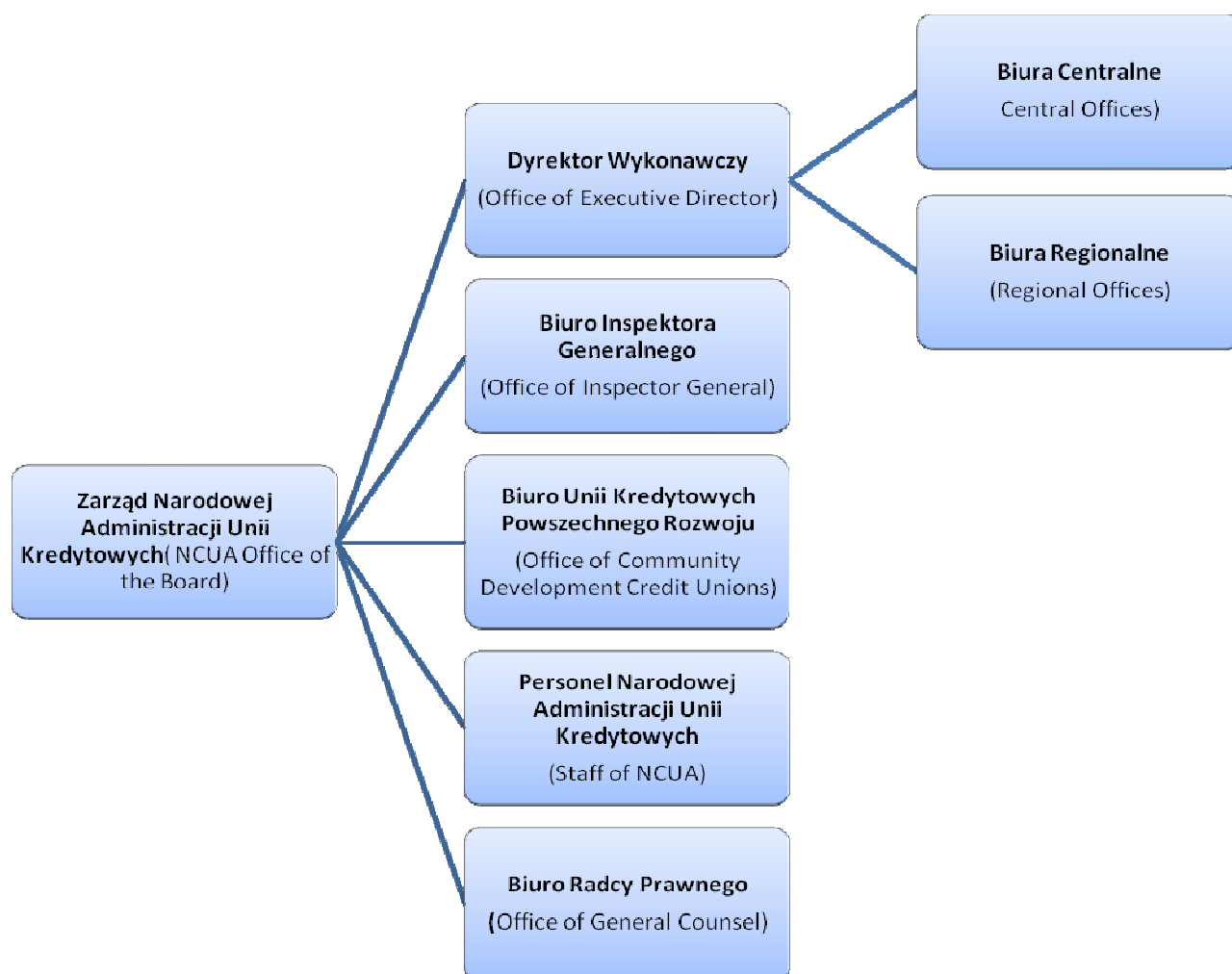
Istnieje 11 Biur Regionalnych i każde ma określony zakres zadań: 1. Biuro Zbiorowych Unii Kredytowych (Office of Corporate Credit Unions); 2. Biuro Szkolenia i Rozwoju (Office of Training & Development); 3. Biuro ds. Administracyjnych (Office of Administration); 4. Biuro Szefa Finansów (Office of Chief Financial Officer); 5. Biuro ds. Analizy i Ubezpieczenia (Office of Examination & Insurance); 6. Naczelne Biuro Doradcze (Office of General Counsel); 7. Biuro Szefa ds. Informacji (Office of Chief Information Officer); 8. Biuro Zasobów Ludzkich (Office of Human Resource); 9. Biuro ds. Społecznych i Kongresowych (Office of Public & Congressional Affairs); 10. Biuro ds. Programów Równych Szans (Equal Opportunity Programs); 11. Biuro Usług Inwestycyjnych (Office of Investment Services)³²⁵.

Ponadto pod auspicjami NCUA działa Biuro Inspektora Generalnego (Office of Inspector General) oraz Biuro Unii Kredytowych Społecznego Rozwoju (Office of Community Development Credit Unions).

³²⁴*Ibid.*, s. 57.

³²⁵*Ibid.*.

Struktura organizacyjno- zarządcza NCUA

Źródło: Opracowane na podstawie- <http://www.ncua.gov/>, 10.05.2012.

Zaprezentowana wyżej struktura wynika z doświadczeń i tradycji amerykańskich, nie pozostając bez wpływu na dynamikę, rozwój i społecznie ważną rolę, jaką spełniają unie kredytowe.

4. The Polish & Slavic Federal Credit Union (Polsko– Słowiańska Federalna Unia Kredytowa)

Dobrym przykładem działalności unii kredytowych jest Polsko–Słowiańska Federalna Unia Kredytowa (P-SFUK), która, została utworzona w 1976 r. przez założycieli Centrum Polsko-Słowiańskiego skupionych wokół księdza Longina Tołczyka. Celem działalności P-SFUK była pomoc emigrantom, którzy po przyjeździe do Nowego Jorku nie mieli jeszcze

historii kredytowej i którym amerykańskie banki nie chciały udzielać pożyczek na kupno i remonty nieruchomości w zaniedbanej wówczas dzielnicy Greenpoint.

27 grudnia 1976 r. władze federalne National Credit Union Administration zarejestrowały „Przemysłowo-Handlową Federalną Unię Kredytową” (Industrial and Commercial Federal Credit Union). Dokument założycielski został podpisany przez siedem osób związanych z polską emigracją. Dwa i pół roku później zmieniono dotychczasową nazwę na „Polish & Slavic Federal Credit Union”, czyli na „Polsko-Słowiańską Federalną Unię Kredytową”. Pierwsze biuro P-SFUK znajdowało się przy 940 Manhattan Ave., w którym mieściła się stołówka Centrum Polsko-Słowiańskiego³²⁶.

Członkostwo w unii jest możliwe dla członków organizacji sponsorujących tj.: Centrum Polsko-Słowiańskie, Polska Fundacja Kulturalna, Polonia of Long Island, Inc., Centrala Polskich Szkół Dokszałających, Komitet Organizacyjny Parady Pułaskiego, Związek Klubów Polskich w USA, Związek Podhalan w Północnej Ameryce, Fundacja Kościuszkowska. Warunkiem koniecznym przystąpienia do unii jest polskie, bądź słowiańskie pochodzenie.

Związek posiada piętnaście oddziałów oraz 76 tys. członków. Aktywa unii wynoszą ponad mld USD. Oszczędności ubezpieczone są do 250,000 USD przez NCUSIF P-SFUK jest obecnie największą etniczną unią kredytową w Stanach Zjednoczonych i jedną ze stu największych unii kredytowych w USA³²⁷.

Unia angażuje się również w działania społeczne. Od kilku lat organizują programy stypendialne dla uczniów szkół średnich i studentów. Dodatkowo dofinansowują działanie kilkudziesięciu polonijnych organizacji.

P-SFUK oferuje również program „Astronomiczna Przygoda z Kopernikiem”, w ramach którego pokryje koszty tygodniowego obozu w Obserwatorium Astronomicznym im. Kopernika dla kwalifikujących się dzieci, uczęszczających do polskich szkół dokszałających³²⁸.

³²⁶Polish and Slavic Federal Credit Union, <https://pl.psfcu.com/>, 01.05.2012.

³²⁷*Ibid.*

³²⁸Polish and Slavic Federal Credit Union, <https://pl.psfcu.com/>, 02.05.2012.

Zakończenie

Podsumowując, kasy oszczędnościowo-pożyczkowe wykazują unikatowy charakter. Opierają swoją działalność na ideałach demokracji, samoodpowiedzialności, równości, samopomocy, solidarności oraz sprawiedliwości, co jest zgodne z tradycjami, do których nawiązywali protoplaści ruchu spółdzielczego. Unie kredytowe to jedyne na świecie instytucje finansowe opierające się na zasadzie: jeden członek- jeden głos, co stoi w przeciwstawie wobec komercyjnych podmiotów, gdzie waga głosów uzależniona jest od posiadanych udziałów. Unie kredytowe cieszą się niezmiernie wysokim poziomem zaufania, mimo zapaści finansowej banków podczas amerykańskiego kryzysu finansowego w latach 2007-2010.

Bibliografia

1. Alton G., *Requiem for Regulation Q: What It Did and Why It Passed Passed Away*, Federal Reserve Bank of St. Louis.
2. Marx C.R., *NCUA Places U.S. Central and Wescorp Into Conservatorship*, Credit Union Times, 20 marzec 2009.
3. Morawski W., *Socjologia ekonomia: problemy, teoria, empiria*, PWN, Warszawa 2001.
4. National Federation, of Community Development Credit Unions, <http://www.cdcu.com>.
5. Red. Ossowski J., *Kodeks dobrych praktyk i zasad działania spółdzielczych kas oszczędnościowo- kredytowych*, Fundacja na rzecz Polskich Związków Kredytowych, Sopot 2006.
6. Red. Ossowski J., *Spółdzielcze kasy oszczędnościowo- kredytowe, charakterystyka, rozwój, otoczenie*, Fundacja na rzecz Polskich Związków Kredytowych, Sopot 2007.
7. Polish and Slavic Federal Credit Union, <https://pl.psfcu.com>
8. Ritter L.S., *Principles of Money Banking & Financial Market*, Addison Wesley Longman, Nowy Jork, 1997.
9. *Raport na temat SKOKów*, Komisja Nadzoru Finansowego, <http://www.knf.gov.pl>, Warszawa 2011.
10. Stasiewicz A., *Unie kredytowe jako niebankowe instytucje depozytowe amerykańskiego systemu bankowego – ze wskazaniem na stan Illinois*, „Bank i Kredyt”, nr 10/2001.
11. The UFCU Difference, University Federal Credit Union, Austin, 2012, <https://www.ufcu.org/>

Streszczenie

Artykuł prezentuje specyficzny rodzaj amerykańskiej działalności oszczędnościowo-pożyczkowej jaką stanowią unie kredytowe, zwracając uwagę na finansowy, strukturalny, jak i społeczny wymiar działalności unii. Autor dokonuje kompleksowego opisu uwarunkowań strukturalnych, prawnych oraz funkcjonalnych związanych z działaniem unii kredytowych w USA, wskazując jednocześnie na wpływ i dynamikę oraz społeczną rolę owych instytucji w amerykańskim systemie finansowym. W końcowej części autor odwołuje się do empirycznego przykładu tj. Polsko-Słowiańskiej Federalnej Unii Kredytowej. Biorąc pod uwagę złożoność zagadnienia, autor konkluduje, że unie kredytowe cieszą się niezmiennie wysokim poziomem zaufania mimo zapaści finansowej banków podczas kryzysu finansowego w latach 2007-2010.

CREDIT UNIONS AS NON-BANK SAVING INSTITUTIONS IN THE UNITED STATES

Summary

The article presents a specific type of U.S. savings and loan activities which are credit unions, paying attention to financial, structural, and social aspect of the unions. The author is doing a comprehensive description of the structural, legal, and functional operation of the credit union in the U.S. and points to the influence of social dynamics and the role of these institutions in the U.S. financial system. In the final section the author refers to an empirical example which is the Polish & Slavic Federal Credit Union. Considering the complexity of the issue, the author concludes that credit unions enjoy an invariably high level of confidence despite the financial collapse of banks during financial crisis in 2007-2010.